

EDWARD STACHURA

A kertben tomboljon a sáskahad

Részlet

*nagyon nagyon tél volt
a kerekasztalnál megfagytak a lovagok
a dér foglya lett mind*

*ki egészen féloldalasan lát szemével
fél szemével lát csak
ez pedig messze nem ugyanaz – mondják az oroszok
ez pedig két nagy különbség – mondják a franciák*

nem mindenki aludt téli álmod

*hitvány fizetségért
de dicsfényesen villanó narancs-szín mellényért
munkaslányok idénylégiói
törtek töretlen utat a vasútnak*

*halastavak jegén
rövid szoknyában
s élő vérpiros-szín harisnyában
korcsolyán virult az élet tavasza*

*Voltak akik megszülettek
voltak akik meghaltak*

*ó te napjaink és éjszakáink feudális úrnője
temetői menyét, utolsó izzadságunk habzsolója
tatárkisasszony, ki irigy mindenki jegyesére
víznek poshasztója, csábító kéjenc
pincegomba, mitikus méreg, pontos méregkeverő
borgia nemzetség alapítója, gettó-múza, csonttorony
csontárkád, csontkapu, csontrózsa
romboló rozsda, türelmetlenség pálmája
pávafarokban megbújt sötét gépezet
félárbocra eresztett végzetes zászló
szikrák és tengeri lámpák eloltója, süket zúgás
te, aki leterítet az érett gabonát
és a lány őszi vetést az ismeretlen szépet*

ki adott kezedbe éles fegyvert, te közönséges őrült

voltak akik megszülettek
 voltak akik meghaltak
 voltak olyanok is
 akiknek mindez kevés volt

Némelyek porzó nyomait
 független hitemmel vallom hogy
 nem tünteti el semmi

se a tűz se a víz
 se éhség se harc
 se pestis-levegő

még a földrengés se

se az északi sark
 lejjebb s mind lejjebb csúszó
 jégkorszakos halál-lepedője

ők minden időkből
 biztos hogy a nap körül keringenek majd

addig is, Witek
 üres térben kerengünk torokszorítón
 a hálátlanság élcsapatostul üldöz
 bennünket

mit nekünk örökség, állatállomány, ősiségjog
 atyáink reménye, tatáink hite, pogány istenek
 otthonosság, felebaráti szeretet, haverok
 minden mi legdrágább, legyen bár személyes mütyürke
 oly kedves bugylibicska, címes- és jegyzetfüzet – mit nekünk

te még éned is szétosztottad
 marokszám szórtad
 utolsó pénzként

és most e legszentebb betegségemben
 én kell hogy ápoljalak

hát mi nem kell még
 mi kellhet e vadállat
 mohón kitátott szájába
 hogy megfulladjon

*fákat ültetünk
gyümölcsük más szedi le
miénk a semmi*

*utakat építünk
mások járnak rajtuk
mi meg álljunk odébb*

*mi már csak egy hajszálon
szőzhajszálon
függünk e vidámparkok
húzandó kocsirúdján*

*hát mi nem kell még
vagy mi kellhet még*

*Elhallgattak a kórusok s a szőlők
kürtök ragadozó tülkök és a két puzón
visszhang nélkül az örök hara(n)gok*

*a vihar utáni versztán
mily nagy a csönd*

*torkom kiszáradt nyálam
halálosan meghatott*

*mindent elfeledtem
az emlékezetkihagyás meleg köpenyt
kerekített felszeg vállamra*

*elfelejtettem nevemet
a családit a gúnyt is
mindent elfedtem*

*Az üveg a dugóhúzás után
– dürr!
e dürgés a fajdkakas
dalának utolsó előtti része*

*most inni fogok
most napokon át inni fogok
mert rászolgáltam erre
s fejem senki se szárítgassa*

töltsél hát

*Józsua Nun fia volt
a kezdett munkát mindig bevégezte*

*hát jó
de azért is inni fogok*

*szilaj szabadságom ezt megengedi
aludjon a gyermek*

*s érzem az asztal mily hálás nekem
azért hogy rajta könnyökölök*

megértem hát végre a viszonzást

*s érzem hogy mily hálás a levegő azért
hogy fejemet szellős kendőként övezheti*

töltsél hát

az én elkezdett munkám bevégezhetetlen

töltsél hát

*az én elkezdett munkám bevégezhetetlen
mert e munka végzetetlen*

töltsél hát

*látom hogy dülöng
és düledezik rám
a százszor szemhatár fala*

s mögötte

mögötte:

szellem-valóság

Kovács István fordítása

Edward Stachura 2012. augusztus 18-án lett volna hetvenöt éves, ha negyvenkét éves korában önkézevel véget nem vet életének. Neve Magyarországon az 1972-ben napvilágot látott *Szekercelárma* című regénye által vált ismertté, amelyből halála után játékfilm is készült. 1981-ben jelent meg novellaválogatása *Előre, égiek* címmel. Ennek egyik elbeszéléséből – *El condor pasa* – Huszárik Zoltán rendezésében hangjáték készült, amelynek gitárkíséretét az 1977 júniusában éppen Magyarországon tartózkodó Stachura adta. *A kertben tomboljon a sáskahad* című poémáját a költő 1965-ben írta: sajátos lírai sűrítménye ez a majdani *Szekercelárma* eseményeinek, hangulatának. Ez az eddig magyarul nem közölt mű a költő születésének hetvenötödik évfordulójára *Szekercelárma avagy emberek a téli erdőn* címmel a Magyar Napló Kiadó gondozásában megjelent kötetben is olvasható teljes terjedelmében – Stachura regénye, négy elbeszélése és több verse, dalszövege mellett.